

خامفروشی، چالش اصلی معادن مازندران

مازندران با ذخایر معدنی متنوع از شمال تا جنوب خود یکی از قطب‌های مهم استخراج مواد معدنی در کشور به شمار می‌رود، اما بخش بزرگی از این ذخایر به‌صورت خام صادر می‌شود.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی معدن پیشرو؛ استان مازندران با ذخایر معدنی متنوع از شمال تا جنوب خود یکی از قطب‌های مهم استخراج مواد معدنی در کشور به شمار می‌رود، اما وضعیت فعلی نشان می‌دهد بخش بزرگی از این ذخایر به‌صورت خام صادر می‌شوند و فرصت ایجاد ارزش افزوده در استان مغفول مانده است.

سفر به مناطق معدنی استان نشان می‌دهد کامیون‌های سنگین در رفت‌وآمد هستند، کارگران در دل خاک و سنگ مشغول حفاری و بارگیری‌اند، اما کمتر نشانه‌ای از واحدهای فرآوری و صنایع پایین‌دست دیده می‌شود.

عملکرد معادن و وضعیت استخراج

بازدید میدانی از معادن فعال استان حکایت از فعالیت گسترده دارد. استخراج سنگ‌های ساختمانی، شن و ماسه صنعتی، سیلیس و دیگر مواد معدنی جریان دارد. مسیرهای معدن تا جاده‌های اصلی مملو از کامیون‌های حمل بار است که مواد معدنی را به مراکز مصرف در استان‌های هم‌جوار و بنادر کشور منتقل می‌کنند.

سلیمان علیجان‌زاده مدیرکل صنعت، معدن و تجارت مازندران درباره ذخایر معدنی و معادن فعال استان اعلام کرد: ذخایر معدنی مازندران از ظرفیت‌های بالقوه بالایی برخوردار است و می‌توان با سرمایه‌گذاری مناسب واحدهای فرآوری و صنایع پایین‌دست ایجاد کرد تا زنجیره ارزش تکمیل شود.

ضرورت ایجاد صنایع تبدیلی

وی افزود: ایجاد صنایع تبدیلی می‌تواند علاوه بر افزایش اشتغال، ارزش افزوده بیشتری برای استان ایجاد کند و موجب ارتقای جایگاه معادن در اقتصاد ملی شود.

مدیرکل صنعت، معدن و تجارت استان درباره موانع توسعه صنایع گفت: نبود زیرساخت‌های صنعتی، محدودیت در تأمین سرمایه و دسترسی دشوار به تجهیزات مدرن باعث شده تا سرمایه‌گذاران به انتقال مواد خام به مراکز صنعتی دیگر تمایل داشته باشند.

وی افزود: اگر زیرساخت‌ها و محیط سرمایه‌گذاری مناسب فراهم شود، استان می‌تواند به قطب تولید محصولات معدنی تبدیل شود.

کارشناسان معتقدند بدون ایجاد واحدهای فرآوری، بسیاری از فرصت‌های اقتصادی از دست می‌رود و استان همچنان به فروش مواد خام محدود خواهد ماند.

خامفروشی و ارزش افزوده

بخش بزرگی از معادن استان مواد خام خود را بدون فرآوری به بازارهای داخلی و خارجی منتقل می‌کنند. این موضوع باعث شده تا ارزش افزوده واقعی این منابع از استان خارج شود و فرصت ایجاد صنایع تکمیلی و اشتغال پایدار کاهش یابد.

به تاکید کارشناسان و فعالان اقتصادی، فروش مواد معدنی به‌صورت خام باعث کاهش فرصت‌های سرمایه‌گذاری در صنایع فرآوری می‌شود و استان نمی‌تواند از ظرفیت‌های بالقوه خود بهره‌برداری کامل داشته باشد.

به باور آنان اگر معادن بتوانند مواد را به محصولات نیمه‌نهایی یا نهایی تبدیل کنند، علاوه بر افزایش درآمد، زمینه اشتغال پایدار و توسعه صنعتی فراهم خواهد شد.

محیط زیست و پایش معادن

حفاظت از محیط زیست یکی از چالش‌های مهم معادن مازندران است. فعالیت‌های معدنی در مجاورت جنگل‌ها، رودخانه‌ها و زمین‌های کشاورزی انجام می‌شود و بدون رعایت اصول زیست‌محیطی، اثرات مخرب قابل توجهی بر خاک، آب و پوشش گیاهی خواهد داشت.

محمدرضا کنعانی مدیرکل حفاظت محیط زیست استان مازندران درباره پایش معادن گفت: پایش معادن به صورت دوره‌ای انجام می‌شود و شامل بررسی مدیریت پسماند، کنترل پساب، ارزیابی اثرات بر خاک و منابع آب است.

وی افزود: در مواردی که معادن استانداردهای محیط‌زیستی را رعایت نمی‌کنند، توقف موقت فعالیت‌ها اعمال می‌شود تا شرایط اصلاح شود.

بازدید میدانی نشان می‌دهد مسیرهای حمل بار و عملیات استخراج می‌تواند تخریب خاک و پوشش گیاهی را افزایش دهد و گردوغبار تولید شده در فصول خشک سال بر کیفیت هوا اثرگذار باشد.

ایمنی و شرایط کارگران معدن

ایمنی و بهداشت حرفه‌ای کارگران یکی از اولویت‌های مهم در معادن استان است. بازدید از معادن فعال نشان می‌دهد تجهیزات حفاظتی در برخی معادن مناسب است، اما در برخی دیگر نیاز به بهبود دارد.

علی‌اصغر حسینی مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی مازندران درباره ایمنی معادن اعلام کرد: بازرسی‌های منظم انجام می‌شود و معادن پرخطر در صورت عدم رعایت استانداردها به‌طور موقت تعطیل می‌شوند تا نواقص رفع شود.

وی افزود: برنامه‌های آموزشی برای ارتقای دانش فنی کارگران و بهره‌برداران معدن طراحی شده تا شرایط کاری بهبود یابد و حوادث کاهش پیدا کند.

کارشناسان اقتصادی و معدنی بر این باورند که برای تکمیل زنجیره ارزش و بهره‌وری کامل از منابع، ایجاد صنایع فرآوری در استان ضروری است. این واحدها می‌توانند مواد استخراج‌شده را به محصولات نیمه‌نهایی و نهایی تبدیل کنند و فرصت اشتغال و درآمد را افزایش دهند.

کارشناسان معتقدند توسعه پایدار معادن استان نیازمند تمرکز بر سه محور اصلی توسعه صنایع فرآوری و تبدیلی، افزایش نظارت‌ها در زمینه محیط زیست و ایمنی و جذب سرمایه‌گذاری هدفمند است.

با ایجاد صنایع فرآوری می‌توان اشتغال مستقیم و غیرمستقیم را افزایش داد و وابستگی به فروش مواد خام را کاهش داد. رعایت اصول زیست‌محیطی موجب حفاظت از جنگل‌ها و منابع آب می‌شود و ارتقای ایمنی کار نیز باعث کاهش حوادث و بهبود شرایط شغلی کارگران خواهد شد.

این سه محور می‌تواند معادن مازندران را به جای منابع صرفاً استخراجی، به مراکز ارزش‌آفرینی و توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی تبدیل کند.

معادن مازندران با ذخایر غنی و متنوع می‌توانند نقش کلیدی در اقتصاد استان و منطقه ایفا کنند، اما روند فعلی بیشتر به استخراج خام محدود شده است. توسعه صنایع فرآوری، رعایت اصول زیست‌محیطی، ارتقای ایمنی و تقویت زیرساخت‌ها می‌تواند این منابع را به فرصت‌هایی برای اشتغال، درآمد پایدار و رشد صنعتی تبدیل کند.

با تحقق این راهبردها، معادن استان نه تنها به منابع استخراج تبدیل می‌شوند بلکه به محورهای ارزش‌آفرینی اقتصادی، صنعتی و اجتماعی بدل خواهند شد و سهم استان در اقتصاد ملی افزایش خواهد یافت.